

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Tomáše Langáška, soudce JUDr. Filipa Dienstbiera a soudkyně zpravodajky Mgr. Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalovanému: statutární město **Frydek-Místek**, sídlem Radniční 1148, Frydek-Místek, o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalovaného při vyřizování žádosti o poskytnutí informace ze dne 4. 3. 2021, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 5. 2021, č. j. 22 A 41/2021 - 5,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalobou podanou u Krajského soudu v Ostravě se žalobce domáhá ochrany proti nečinnosti žalovaného, kterou spatřuje v tom, že dosud nebylo rozhodnuto o jeho žádosti o poskytnutí informací ze dne 4. 3. 2021 podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Žalobce v řízení před krajským soudem požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Krajský soud žádost o osvobození od soudních poplatků i návrh na ustanovení zástupce v záhlaví nadepsaným usnesením zamítl, aniž by posuzoval osobní a majetkové poměry žalobce. Odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 - 21, jímž byla zamítnuta kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2021, č. j. 8 A 29/2021 - 5, kterým byly v jiném řízení téhož žalobce zamítnuty jeho žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce s odůvodněním, že vede značné množství obdobných sporů, které se nedotýkají jeho životní sféry, nýbrž jsou projevem

jeho zájmu o veřejné záležitosti. Nejvyšší správní soud v odkazovaném rozsudku (ve shodě s Městským soudem v Praze) konstatoval, že žalobce je plně oprávněn takové spory vést, je však na něm, aby v takovém případě nesl náklady s nimi spojené. Krajský soud dospěl k závěru, že se v nyní posuzovaném případě jedná o obdobnou situaci, a neshledal důvod odchýlit se od závěrů uvedených v citovaných rozhodnutích.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení krajského soudu kasační stížnost, v níž namítá, že mu byl napadeným usnesením odepřen přístup k soudní ochraně. Dle stěžovatele je napadené usnesení „*neboráznou kompilací judikátů a naprosto neprofesionálních ‚blábolů‘, o čemž svědčí i odkaz na Vazební věznici Ostrava, která nemá s tímto případem nic společného*“. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k novému projednání a rozhodnutí, neboť má za to, že porušuje elementární principy právního státu. Dále navrhuje, aby Nejvyšší správní soud po zrušení napadeného usnesení přikázal věc k projednání a rozhodnutí jinému senátu krajského soudu.

[4] Žalovaný práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud nejprve k otázce zaplacení soudního poplatku za podanou kasační stížnost připomíná, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu, s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí, nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Vzhledem k tomu, že nyní napadené usnesení je právě takovým procesním usnesením, jímž se řízení o žalobě před krajským (zde městským) soudem nekončí, stěžovateli povinnost zaplatit soudní poplatek nevznikla.

[6] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud předesílá, že o kasačních stížnostech téhož stěžovatele v obdobných věcech již opakovaně rozhodoval, a to např. v rozsudcích ze dne 13. 9. 2019, č. j. 1 As 275/2019 - 13, ze dne 17. 5. 2021, č. j. 3 As 109/2021 - 15, ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 - 21, ze dne 28. 5. 2021, č. j. 5 As 112/2021 - 19, ze dne 15. 7. 2021, č. j. 6 As 147/2021 - 17, ze dne 16. 7. 2021, č. j. 5 As 167/2021 - 16, nebo ze dne 16. 7. 2021, č. j. 5 As 157/2021 - 18, přičemž ani v nyní posuzované věci neshledal důvod se od dříve vyslovených závěrů odchýlit. Z rozsudku ve věci sp. zn. 4 As 114/2021 vycházel v nyní přezkoumávaném usnesení také krajský soud. Citované rozsudky se sice převážně týkaly žádostí stěžovatele o informace adresovaných Vězeňské službě České Republiky, podstata věci však zůstává stejná i v pozdějších případech, kdy stěžovatel adresuje žádosti o informace rovněž dalším orgánům veřejné správy. Stěžovatel vždy brojí proti zamítnutí žádostí o osvobození od soudních poplatků a návrhů na ustanovení zástupce z řad advokátů, které soudy opakovaně odůvodňují množstvím obdobných řízení, která stěžovatel vede, a skutečností, že se jím požadované informace netýkají podstatných okolností jeho životní sféry.

[8] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zcela osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

pokračování

[9] Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS, konstatoval, že „i když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namístě přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodíní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vedle účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastníkovi životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímě, účastníkova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastníkovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“.

[10] Z žaloby neplyne, že by stěžovatelem požadované informace o činnosti žalovaného měly jakýkoli vztah k podstatným okolnostem jeho vlastního života; ani v kasační stížnosti stěžovatel nic takového neuvedl. Sám stěžovatel zařadil požadované informace do oblastí ekonomiky, personalistiky a veřejného zdraví. Z formulovaných žádostí je zřejmé, že se stěžovatel domáhá informací ekonomické a organizační povahy týkajících se obecně činností žalovaného bez jakékoliv vazby na životní sféru stěžovatele. Nejvyššímu správnímu soudu je nadto z jeho rozhodovací činnosti známo, že stěžovatel rozeslal žádosti o poskytnutí informací různého druhu takřka do všech vězeňských zařízení a následně rovněž řadě samosprávných celků a že s orgány veřejné správy vede množství „sporů“ týkajících se poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, které posléze pokračují před soudy (jen Nejvyšší správní soud eviduje více než 380 řízení o kasačních stížnostech stěžovatele).

[11] Tato soudní řízení má stěžovatel jistě plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit. Není ovšem důvod, aby náklady na vedení těchto soudních sporů nesl namísto stěžovatele stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namístě, aby soudní řízení vedly (neboť se jedná o věci skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně. Takovou povahu nyní vedené řízení nemá. Postupem krajského soudu nedošlo k nepřípustnému zásahu do stěžovatelova ústavního práva na přístup k soudu či práva na informace. Jak již Nejvyšší správní soud opakovaně uvedl, stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (např. tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech již byl pravomocně vysloven závazný názor Nejvyššího správního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu. Je proto na místě, aby soudní řízení vedl s vědomím úhrady nákladů řízení, včetně soudního poplatku. Uvedený právní názor odpovídá dřívějším závěrům Nejvyššího správního soudu vysloveným ve vztahu k regulační funkci soudních poplatků (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 Ans 14/2012 - 11, ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22, nebo ze dne 21. 4. 2020, č. j. 6 As 218/2019 - 13), od kterých Nejvyšší správní soud neshledal důvod se odchýlit. Krajský soud tudíž nepochybil, dospěl-li v projednávaném případě k závěru, že s ohledem na povahu sporu není na místě stěžovateli osvobození od soudních poplatků přiznat.

[12] Nejvyšší správní soud se neztotožňuje ani s kasační námitkou stěžovatele ohledně kvality zpracování napadeného usnesení. Nelze souhlasit s tvrzením, že se jedná o „kompilaci judikátů a neprofesionálních blábolů“. Odůvodnění totiž v převážné míře tvoří citace již zmiňovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu vydaného ve věci sp. zn. 4 As 114/2021 (a právě proto je v rámci citace v napadeném usnesení zmiňována Vazební věznice Ostrava). Vzhledem k tomu, že krajský soud dospěl k závěru, že nyní posuzovaná věc je svou povahou obdobná, nelze mu vytýkat, že v odůvodnění napadeného usnesení z těchto závěrů vycházel. Úvahy krajského soudu

o podobnosti obou případů jsou sice stručné, avšak přezkoumatelné, neboť je z nich zřejmé, že se krajský soud zabýval povahou požadovaných informací.

[13] Jelikož stěžovatel nesplnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu krajský soud ani ustanovit zástupce pro řízení (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné.

[14] K návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému senátu krajského soudu Nejvyšší správní soud uvádí, že soudní řád správní (na rozdíl od občanského soudního řádu) v § 9 umožňuje přikázání věci toliko jinému soudu, nikoli jinému soudci, potažmo jinému senátu téhož soudu. Z povahy věci proto Nejvyšší správní soud k tomuto návrhu přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzené zmatečnosti soudního řízení spočívající v tom, že v něm pro podjatost rozhodovali vyloučení soudci. Podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. však nemohou být důvodem k vyloučení soudce okolnosti, které spočívají v jeho postupu v řízení v konkrétní věci. Ve vztahu k nyní tvrzenému důvodu, pro který by měli být podle stěžovatele vyloučeni soudci dvacátého druhého senátu krajského soudu, lze přiměřeně odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003, č. j. Nao 25/2003 - 47, podle kterého „*důvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci nejsou podle § 8 odst. 1 s. ř. s. okolnosti spočívající v postupu soudu podle § 36 odst. 3 věty druhé s. ř. s., který vedl k zamítnutí žalobcovy žádosti o osvobození od soudních poplatků s odůvodněním, že žaloba zjevně nemůže být úspěšná, a to ani v případě, že by takové rozhodnutí nebylo věcně správné*“. Obdobně není důvodem pro vyloučení soudce ani postup soudu podle § 36 odst. 3 s. ř. s., který vede k zamítnutí žalobcovy (zde stěžovatelovy) žádosti o osvobození od soudních poplatků s ohledem na povahu vedeného sporu.

IV. Závěr a náklady řízení

[15] Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[16] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel (žalobce), který nebyl ve věci úspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Proto mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. července 2021

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu